

Dzisiaj spotykamy się ostatni raz przed wakacjami.

Mam nadzieję, że zarówno Ty, jak i Twoja cała rodzina jesteście zdrowi i dopisuje Wam dobry humor.

Na zakończenie Twojej pracy w tym roku, podsumujemy dział: **krajobrazy świata**.

Jak zawsze, wykorzystam do tego nasz podręcznik.

Podsumowanie

- 1** **Klimat** to charakterystyczne warunki pogodowe występujące na danym obszarze, zmieniające się w ciągu roku i powtarzające się w kolejnych latach.
- 2** Najwyższa średnia roczna temperatura powietrza występuje w okolicach równika, a najniższa – w sąsiedztwie biegunów. Najwyższe roczne sumy opadów odnotowuje się w pobliżu równika, a najniższe – w okolicach zwrotników oraz biegunów.
- 3** Równoleżnikowo przebiegający pas terenu o podobnych cechach klimatu nazywamy **strefą klimatyczną**. Na Ziemi wyróżniamy pięć stref klimatycznych: równikową, zwrotnikową, podzwrotnikową, umiarkowaną i okołobiegunową.
- 4** Do czynników różnicujących klimat w obrębie każdej strefy klimatycznej należą ukształtowanie powierzchni i odległość od mórz i oceanów.
- 5** Na podstawie roślinności charakterystycznej dla danego obszaru wydzielono **strefy krajobrazowe**: wilgotne lasy równikowe, sawanny, pustynie gorące, strefę śródziemnomorską, stepy, lasy liściaste i mieszane, tajgę, tundrę oraz pustynie lodowe.
- 6** Wilgotny las równikowy oraz las liściasty i mieszany – porównanie

Cecha	Wilgotny las równikowy	Las liściasty i mieszany
Klimat	wysoka temperatura powietrza i obfite opady przez cały rok; brak pór roku	temperatura powietrza i opady zróżnicowane w zależności od pory roku; występowanie czterech pór roku
Roślinność	kwitnienie i owocowanie roślin przez cały rok; kakaowce, storczyki	kwitnienie i owocowanie roślin od wiosny do jesieni; drzewa liściaste zrzucające liście na zimę; buki, sosny
Zwierzęta	duża różnorodność gatunków zwierząt, m.in. małpy, tapiry, jaguary i kolibry	znacznie mniejsza różnorodność gatunków zwierząt, m.in. sarny, dziki, dzięcioły
Budownictwo	przewiewne domy, często na palach, niekiedy bez ścian lub okien	domy murowane, ogrzewane zimą, a klimatyzowane latem
Zajęcia mieszkańców	uprawa niewielkich pól, myślistwo oraz zbieractwo	praca w fabrykach, usługach i gospodarstwach rolnych

7 Sawanna i step – porównanie

Cecha	Sawanna	Step
Klimat	wysoka temperatura powietrza przez cały rok; występowanie pory suchej i pory deszczowej	duża różnica temperatury powietrza między latem a zimą; niewielkie opady; występowanie czterech pór roku
Roślinność	rozwój roślin w porze deszczowej; trawy, akacje, baobaby	rozwój roślin wiosną i wczesnym latem; brak drzew; trawy i inne niskie rośliny
Zwierzęta	stada dużych ssaków roślinożernych, np. antylop, słoni, żyraf	małe ssaki mieszkające w norach, np. bobaki, susły
Budownictwo	proste, tymczasowe domy z gałęzi, trawy i nawozu	jurty – namioty zbudowane z drewnianych pali i skór
Zajęcia mieszkańców	uprawa ziemi, hodowla kóz, owiec i bydła	hodowla koni, owiec i wielbłądów dwugarbnych

8 Pustynia gorąca i pustynia lodowa – porównanie

Cecha	Pustynia gorąca	Pustynia lodowa
Klimat	niewielkie opady; wysoka temperatura powietrza przez cały rok; duże różnice temperatury powietrza między dniem a nocą	niewielkie opady; temperatura powietrza poniżej 0°C przez prawie cały rok; występowanie dni i nocy polarnych
Roślinność	większość terenu niepokryta roślinnością; występowanie oaz; kaktusy, tamaryszki	tylko na wybrzeżach; prawie wyłącznie mchy
Zwierzęta	zwierzęta przystosowane do suszy i upału, np. wielbłąd jednogarbny, skoczek pustynny	głównie zwierzęta żyjące w oceanach (np. wieloryby, fokii) oraz ptaki (np. pingwiny)
Budownictwo	w oazach domy z kamienia i gliny	brak stałych mieszkańców
Zajęcia mieszkańców	hodowla wielbłądów, owiec i kóz; uprawa ziemi w oazach	brak stałych mieszkańców

9 **Dzień polarny** to okres w ciągu roku, w którym Słońce nie zachodzi dobie lub dłużej. W czasie **nocy polarnej** Słońce nie wschodzi dobie lub dłużej.

10 Klimat strefy śródziemnomorskiej charakteryzuje się wysoką temperaturą powietrza i niskimi opadami w czasie lata oraz deszczową i chłodną zimą.

- 11** Rosnąca w strefie śródziemnomorskiej **makia** to zarośla wiecznie zielonych twardolistnych krzewów i niskich drzew.
- 12** Ludność terenów sąsiadujących z Morzem Śródziemnym trudni się między innymi obsługą turystów i rolnictwem.
- 13** Tajga i tundra – porównanie

Cecha	Tajga	Tundra
Klimat	krótkie lato i długa mroźna zima; występowanie wieloletniej zmarzliny	krótkie lato i długa mroźna zima; występowanie wieloletniej zmarzliny; występowanie dni i nocy polarnych
Roślinność	las iglaste; świerk, sosna, jodła, modrzew	obszary bezleśne; mchy, trawy, krzewinki, karłowate drzewa
Zwierzęta	wiele gatunków dużych ssaków, np. łosie, wilki, niedźwiedzie brunatne	przeważają gatunki mniejszych ssaków, np. lemingi, lisy polarne
Budownictwo	domy drewniane, często na palach	igloo – tradycyjne domy z lodu
Zajęcia mieszkańców	hodowla reniferów lub koni, połowy ryb, myślistwo	myślistwo, połowy ryb, hodowla reniferów

- 14** **Wieloletnia zmarzlina** to trwale zamrożony grunt. Występuje ona przede wszystkim w strefach tajgi i tundry.
- 15** Himalaje to najwyższe góry na Ziemi. Ich krajobraz charakteryzuje się wysokogórką rzeźbą terenu oraz piętrowym układem roślinności. W dolinach znajdujących się w najwyższych partiach gór występują **lodowce górskie**.
- 16** Ludność Himalajów trudni się hodowlą jaków, owiec i kóz, a także rolnictwem i obsługą turystów.
- 17** Roślinność występująca na Ziemi dostosowuje się do warunków klimatycznych, które zmieniają się w miarę wzrostu odległości od równika oraz zwiększania się wysokości nad poziomem morza. W związku z tym roślinność niektórych stref krajobrazowych i pięter roślinności jest podobna.

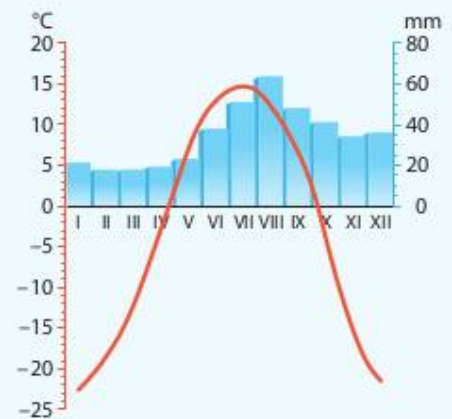
Na zakończenie, już nie na oddzielnej karcie *Sprawdź się*, jeżeli będziesz chciał przetestować swoją wiedzę dotyczącą krajobrazów świata, zapraszam Cię do rozwiązania testu:

- 1** Spośród podanych określeń dotyczących klimatu i pogody wybierz i przepisuj do zeszytu te, które opisują wyłącznie klimat. (0–2 p.)

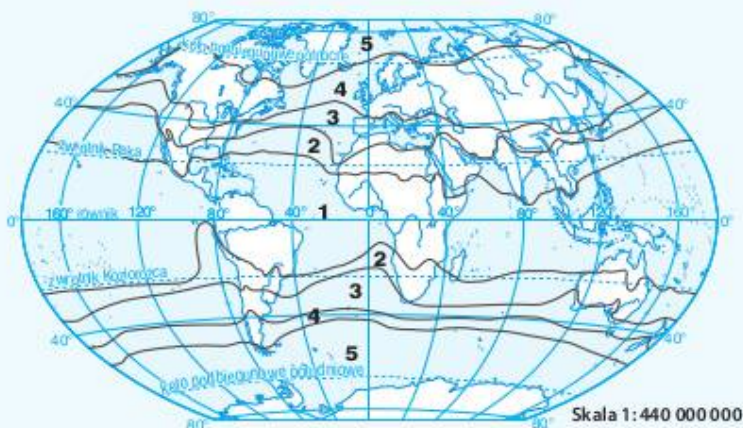
średnia temperatura powietrza w styczniu, najwyższa temperatura powietrza w ciągu dnia, słaby wiatr wschodni, opady śniegu, roczna suma opadów atmosferycznych, suma opadów w lipcu, mgła, różnica temperatury powietrza między najcieplejszym i najzimniejszym miesiącem w roku

- 2** Na podstawie wykresu klimatycznego zapisz w zeszytu litery, które odpowiadają cechom klimatu wybranego miejsca na Alasce. (0–3 p.)

- A. Na Alasce lato jest długie i gorące, a zima – krótka i łagodna.
- B. Na Alasce lato jest krótkie i chłodne, a zima – długa i mroźna.
- C. Opady występują przez cały rok.
- D. Opady występują tylko latem.
- E. Średnia temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu wynosi 30°C .
- F. Średnia temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu wynosi 15°C .

- 3** Zapisz w zeszytu cyfry, którymi na mapie oznaczono wymienione strefy klimatyczne. (0–3 p.)

A. Strefa klimatów okołobiegunowych.

B. Strefa klimatów zwrotnikowych.

C. Strefa klimatów umiarkowanych.

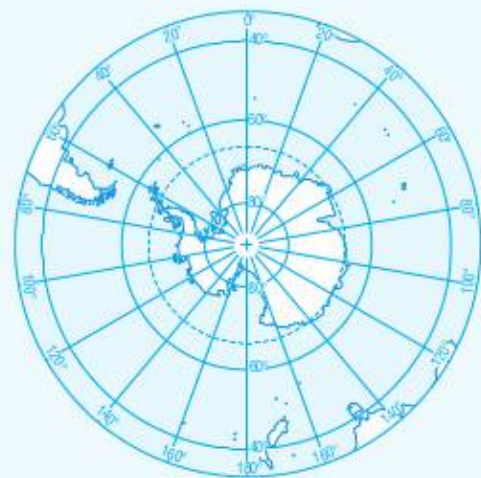
4 Rozpoznaj krajobrazy świata przedstawione na poniższych fotografiach. Zapisz ich nazwy w zeszycie.

(0–2 p.)

5 Na podstawie mapy oraz własnej wiedzy uzupełnij poniższe zdania i zapisz je w zeszycie. (0–3 p.)

- A. Obszar przedstawiony na mapie znajduje się na półkuli .
- B. Zaprezentowany na mapie kontynent to .
- C. Na kontynencie przedstawionym na mapie występuje krajobraz .

Skala 1:250 000 000

6 Na podstawie opisu dokończ poniższe zdanie. (0–1 p.)

Na tym obszarze średnie miesięczne wartości temperatury powietrza wynoszą od 26°C w lipcu do -18°C w styczniu.

Opady są nieregularne i nieznacznie przekraczają 400 mm na rok. Nie ma drzew ani krzewów, a równiny porastają różne gatunki traw. Żyją tam między innymi suhaki, dropie i susły.

Opisany obszar jest przykładem krajobrazu .

Oblicz sumę uzyskanych punktów.
Wystaw sobie odpowiednią ocenę.

- 0–3 niedostateczny
- 4–6 dopuszczający
- 7–9 dostateczny
- 10–11 dobry
- 12–13 bardzo dobry
- 14 celujący

Życzę Ci udanych wakacji! Mnóstwa pozytywnych wrażeń!

Nie zapomnij o dbaniu o swoje zdrowie ☺

Ewa Szkólnik